

Program för uppföljning och insyn av verksamheter som utförs av privata utförare

Bakgrund

Kommunen får enligt kommunallagen lämna över verksamhet till privata utförare. Kommunen är då fortfarande ansvarig gentemot medborgarna för dessa verksamheter på samma sätt som för verksamheter som bedrivs i egen regi. För att stärka styrningen och strukturen ska kommunfullmäktige enligt 5 kap. 3 § kommunallagen för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Aktuella regler i kommunallagen innebär i korthet att kommunen ska;

- kontrollera och följa upp verksamhet som enligt avtal sköts av privat utförare,
- genom avtal tillförsäkra information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn,
- se till att kommunala bolag ger allmänheten insyn i den verksamhet som de lämnar till privata utförare,
- i fullmäktige besluta om ett program för varje mandatperiod med övergripande mål och riktlinjer när verksamheter sköts av privata utförare, och
- tillgodose en generell informationsskyldighet när enskilda personer kan välja mellan olika utförare.

Syfte

Syftet med programmet är att nämnder och kommunala bolag säkerställer att utförare som anlitas för att utföra kommunala angelägenheter följer de mål och riktlinjer som styr såväl kommunala som privata utförare inom varje nämnds/bolags ansvarsområde och uppdrag. Programmet syftar även till att allmänheten ska ha insyn i privata utförarens verksamhet.

Omfattning och definitioner

Programmet gäller då skötseln av en kommunal angelägenhet överlämnats till en privat utförare, i syfte att utföras kontinuerligt och regelbundet, samtidigt som kommunen är att se som huvudman för verksamheten. Programmet omfattar alla verksamhetsområden för kommunen – vård och omsorg, hälso- och sjukvård, kultur och fritid, gator, parker, fastigheter med mera. Det kan handla om såväl hela verksamheter som delar av en verksamhet med stor betydelse för brukaren, exempelvis drift av särskilt boende, hemtjänst, parkskötsel,

Dokumenttyp Program	Fastställd av Kommunfullmäktige	Beslutsdatum 2023-06-15, § 109	Giltig till Tills vidare, antas för varje mandatperiod under första året av mandatperioden
Dokumentansvarig Kanslichef	Gäller för Marks kommun och dess helägda bolag	Granskad/ reviderad	Diariennr. KS 2023-159

återvinning och bortskaffande av avfall, snöröjning, kost, skolskjuts och vård som köps i privat regi.

Privat utförare definieras i kommunallagen som en juridisk person eller enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. Det kan handla om aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening, stiftelse eller enskilda firma. Även idéburen organisation och kooperativ förening kan vara privat utförare. Med privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag.

Programmet omfattar inte fristående skolor och förskolor eftersom de är egna huvudmän för verksamheten och verksamheten är reglerad genom tillståndsgivning.

Programmet omfattar inte heller avtal där kommunen för enskilda tillfällen upphandlar eller avropar varor och tjänster av privat utförare, till exempel olika typer av konsulttjänster och byggnationsprojekt.

Mål och riktlinjer

De mål och riktlinjer som styr såväl kommunala som privata utförare inom varje nämnds/bolags ansvarsområde är:

- de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten.
- de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställer genom budget, planer och andra styrdokument.

Det är varje nämnds/bolags ansvar att säkerställa att all verksamhet bedrivs i enlighet med angivna mål och riktlinjer. Det betyder bland annat att när kommunen upphandlar verksamhet, som är en kommunal angelägenhet, ska dessa mål och riktlinjer framgå i upphandlingsdokument, vid utformning av valfrihetssystem och i de avtal som tecknas med privata utförare, vilket avtalsansvarig nämnd/bolag ansvarar för. Målen och riktlinjerna från kommunfullmäktige ska ingå i den mån de bedöms relevanta för avtalet.

Övergripande krav som alltid ska ställas vid upphandling framgår av kommunens policy och riktlinjer för inköp och upphandling.

Det ska vara enhetliga krav på verksamhet i kommunens egen regi och i privat utförande.

Uppföljning

När en kommunal angelägenhet, genom avtal, har lämnats över till en privat utförare ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Avtalsansvarig nämnd/bolag ansvarar för utförande av och inriktning på uppföljning och utvärdering. Kommunens rättighet att följa upp verksamheten ska vara inskrivet i avtal med privat utförare och med motsvarande uppföljning som gäller för den verksamhet som är i egen regi. I avtal ska det anges att utföraren ska biträda kommunen vid

uppföljningen och bland annat har att lämna nödvändiga nyckeltal, statistikuppgifter och annan relevant information.

Uppföljningen har två övergripande syften:

- Kontroll av att uppdrag utförs i enlighet med mål, riktlinjer, upphandlingsdokument, anbud och avtal.
- Underlag för att utveckla och förbättra verksamheten och tjänsterna till invånarna.

Nämnden/bolaget ska arbeta strategiskt och systematiskt med uppföljning och kontroll. Olika typer av uppföljning kan bli aktuellt vid olika tidpunkter och beroende på verksamhet. Inom några av kommunens områden är uppföljning och tillsyn reglerat i lag, vilket styr vilken typ av uppföljning som är möjlig. Avtalsansvarig nämnd/bolag har att regelbundet följa upp avtal och beställningar/avrop. Uppföljning ska ske av verksamheten, inkluderande vilken kvalitet som den privata utföraren levererar i förhållande till vad som är överenskommet i avtalet. Följsamhet till lagar, kommunens styrdokument och uppsatta mål ska också följas upp.

I nämndens/bolagets årliga plan för uppföljning av verksamheten ska inarbetas de krav som ställs i detta program för uppföljning och insyn av verksamheter som utförs av privata utförare. Nämndens/bolagets uppföljning utifrån programmet ska redovisas som en del av den samlade uppföljningen i samband med årsredovisning och delårsrapportering.

Insyn och information

Varje nämnd/bolag ska i avtal med privata utförare tillförsäkra att kommunen får information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det. Informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs. Nämnden/bolaget ska i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas. Informationen som begärs in ska ha en koppling till upphandlingen och den verksamhet som upphandlas och ska inte ställa högre krav än vad som är rimligt.

Utförarens skyldigheter att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådant som inte strider mot lag eller annan författning, eller inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag.

Nämnden/bolaget ska redovisa information till allmänheten om alla utförare. Informationen ska beskriva deras verksamhet och finnas tillgänglig på www.mark.se och på andra sätt som bedöms lämpliga utifrån målgruppen. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.
